

Лищенко О.Г., к.е.н.
доцент кафедри обліку та аудиту
Назаренко О.О.

Запорізька державна інженерна академія

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З НАДХОДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВО

Лищенко О.Г., Назаренко О.О. Вдосконалення організації обліку операцій з надходження основних засобів на підприємство. У статті досліджено процес організації обліку операцій з надходження основних засобів на підприємство та розроблено документ для вдосконалення організації обліку надходження основних засобів

Лыщенко Е.Г., Назаренко О.А. Усовершенствование организации учета операций по поступлению основных средств на предприятие. В статье исследован процесс организации учета операций по поступлению основных средств на предприятие и разработан документ для усовершенствования организации учета поступления основных средств

Lyschenko O.G., Nazarenko O.O. The improvement of organization of calculation of operations concerned with fixed assets entry to the enterprise. This article explores the process of accounting for revenue from fixed assets to the company and developed a document for improvement of assets income accounting.

Вступ

Одним із найважливіших факторів, які впливають на результати діяльності кожного підприємства, є наявність основних засобів, без яких неможливо уявити виробництво продукції (товарів, послуг). Від правильності документального оформлення надходження основних засобів залежить весь подальший процес обліку та використання основних засобів на підприємстві.

Організація обліку надходження основних засобів детально розглянута у наукових працях таких вітчизняних вчених, як Бабіч В. В., Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Сагова С.В., Скирпан О.П., Сук Л.К., Сук П.Л., Палюх М.С., Шило В.П. та інші. Однак при відображенні у первинних документах та облікових регістрах відомостей про основні засоби, необхідно пам'ятати про зміни, обумовлені введенням у дію Податкового кодексу України.

Постановка завдання

Мета статті - дослідити процес організації обліку операцій з надходження основних засобів на підприємство та запропонувати шляхи вдосконалення організації обліку надходження основних засобів.

Результати

Виробничий процес на підприємстві неможливо уявити без такої складової, як основні засоби - матеріально - технічної бази підприємства. Саме вони визначають сучасний рівень виробництва та його ефективність. Основні

засоби мають значну частку в загальній сумі активів підприємства, є одним із найважливіших об'єктів фінансового обліку [6, с.84].

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, порядок розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [7, с.12].

Визначення поняття «основні засоби» на основі різних джерел наведені в табл.1.

Таблиця 1 - Визначення основних засобів

№	Джерело інформації	Визначення
1	П(С)БО 7 «Основні засоби» [2]	Матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).
2	Податковий кодекс України [1]	Матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).
3	Сук Л.К. [9, с.262]	Сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері.
4	Орлова В.К., Орлів М.С., Хома С.В. [10, с.41]	Сукупність засобів праці, які використовуються у незмінній натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері
5	Верхоглядова Н.І., Шило В.П., Ільїна С.Б., Кисла В.І. [5, с.13]	Засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів внаслідок фізичного та морального зносу.

Одним із важливих завдань обліку надходження основних засобів є правильне документальне оформлення і своєчасне відображення в облікових реєстрах надходження основних засобів, їх внутрішнє переміщення та вибуття. Рух основних засобів оформлюють за допомогою типових форм первинної облікової документації, затверджених наказами Мінстату України і Мінфіну України [5, с.25].

Уведення в експлуатацію придбаних і створених та зарахування іншого надходження основних засобів проводиться згідно з Актом приймання-передання основних засобів типової форми №ОЗ-1, що складається комісією, призначеною наказом керівника підприємства [3, с.135].

Форма ОЗ-1 має широке використання і на її підставі оформляється:

- зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів;
- передача об'єктів основних засобів зі складу в експлуатацію;
- внутрішнє переміщення основних засобів з одного підрозділу до іншого;
- виключення об'єктів зі складу основних засобів при передачі іншому підприємству [5, с.25].

В Акті вказується первинна вартість об'єкта, коротка технічна характеристика, місце експлуатації. До нього додається технічна документація об'єкта [3, с.135].

Складання загального акту на декілька об'єктів дозволяється лише при обліку господарського інвентарю, інструментів, обладнання тощо, якщо ці об'єкти однотипні, мають однакову вартість та прийняті в одному календарному місяці [8, с.81].

Кожному об'єкту надається інвентарний номер, який наноситься на об'єкт і в подальшому проставляється у всіх документах, на підставі яких відбувається внутрішнє переміщення об'єкта, або його вибуття, а також в інвентарній картці (ф. № ОЗ-6).

Інвентарна картка - реєстр аналітичного обліку основних засобів. У ній містяться такі дані: інвентарний номер, назва об'єкта, коротка технічна характеристика, місце експлуатації, дата введення в експлуатацію, рік випуску або будівництва, норма амортизації, дата вибуття з експлуатації, відомості про переоцінку, реконструкцію, модернізацію об'єкта та інші [4, с.64].

На однотипні об'єкти невеликої вартості (інструменти, виробничий і господарський інвентар тощо), що надійшли на підприємство в одному місяці та будуть експлуатуватися в одному підрозділі, а також мають однаковий строк корисного використання, доцільно відкривати одну загальну інвентарну картку.

Картки основних засобів систематизуються за їхніми класифікаційними групами та місцями експлуатації. Для забезпечення збереження інвентарні картки реєструються в спеціальних описах (ф. № ОЗ-7) [3, с.135-136].

В описі для кожної класифікаційної групи основних засобів відводять окремий розділ, у якому для неї виділено серію інвентарних номерів. Кожний розділ шифрують. При цьому важливо, щоб номер інвентарної картки, зареєстрований в описі, збігався з інвентарним номером об'єкта. Це спрощує облік і контроль наявності та руху інвентарних карток і основних засобів.

Інвентарні картки, зареєстровані в описі, розміщують у картотеці згідно з класифікаційними групами, до яких відносять об'єкти. Для зручності користування картотекою застосовують роздільники, виготовлені з картону чи фанери, якими відокремлюють одну групу засобів від іншої. Шифри та назву групи основних засобів вказують на роздільниках і на інвентарних картках.

Інвентарні картки можна групувати в картотеці за місцями збереження й експлуатації (цех № 1, відділення № 1, відділення № 2, відділення № 3, консервний завод, механічна майстерня та ін.), а всередині - згідно з класифікацією основних засобів. Така побудова картотеки дає можливість швидко установити, які об'єкти знаходяться в конкретному підрозділі, що

використовується в поточній діяльності підприємства, а також вона зручна для проведення інвентаризації. Легко встановити, які матеріальні цінності закріплені та рахуються за відповідними матеріальновідповідальними особами [9, с.294-295].

За місцями використання (знаходження) облік основних засобів ведеться в інвентарних списках (ф. № ОЗ-9). Щомісячно підсумкові дані інвентарних карток на об'єкти основних засобів, що надійшли на підприємство, заносяться в картки обліку основних засобів (ф. № ОЗ-8), які ведуться в розрізі груп останніх. Ці картки заміняють аналітичні відомості за рахунком 10 «Основні засоби». Тому їхній загальний підсумок щомісячно зіставляється з підсумком синтетичного обліку даного рахунка. Контроль за збереженням основних засобів забезпечують матеріальновідповідальні особи, які ведуть їх облік за інвентарними об'єктами, місцем використання або зберігання [3, с.135-136].

Усі операції потребують належного документального оформлення, оскільки бухгалтерський облік має бути орієнтований на забезпечення оперативною інформацією всіх суб'єктів управління, а також на підготовку інформативної бухгалтерської звітності для інвесторів і кредиторів. Існуючий пакет первинних документів, які застосовують при документальному оформленні операцій з основними засобами, досить місткий, але окремі операції не знайшли документального підтвердження.

Документального підтвердження вимагає така операція, як формування первинної вартості основних засобів. Об'єкти основних засобів можуть надходити на підприємство різними шляхами. Залежно від цього дещо іншим буде склад витрат, за якими буде формуватися в обліку первинна вартість об'єкта основних засобів. Усі витрати, пов'язані з надходженням об'єкта, підтверджуються відповідними окремими первинними документами, які свідчать про їх здійснення. Однак кінцева сума первинної вартості об'єкта, що відображена в акті приймання-передачі об'єкта основних засобів та інвентарній картці й складається із цих витрат, фактично не підтверджена первинним документом з її розрахунком. Для усунення зазначеного недоліку пропонується ввести форму «Розрахунок первинної вартості основних засобів» як додаток до акта приймання-передачі основних засобів (табл.2.) [11].

Підприємство для відображення господарських операцій з надходження основних засобів може використовувати як відповідні типові форми первинного обліку, так і інші документи, що підтверджують факт здійснення господарської операції [12].

Таблиця 2 - Розрахунок первинної вартості основних засобів

Розрахунок первинної вартості основних засобів (найменування об'єкта ОЗ)
Об'єкт ОЗ надійшов на підприємство шляхом _____ (придбання, створення, обмін, внесення до статутного капіталу, безоплатне отримання, переведення до складу необоротних активів)

Призначено для виробничого / невиробничого використання					
№	Вид витрат	Документ, що підтверджує здійснення витрат	№ документа	Дата	Сума, грн.
Первинна вартість об'єкта ОЗ					
Розрахунок склав _____ Розрахунок перевірів _____					
					«__» ____ 20__ р

Висновки

Для документування операцій з надходження основних засобів призначені такі типові форми первинних документів:

- форма ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»;
- форма ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»;
- форма ОЗ-7 «Опис інвентарних карток з обліку основних засобів»;
- форма ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів»;
- форма ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів».

Застосування розробленого документа «Розрахунок первинної вартості основних засобів» дасть змогу контролювати правильність визначення первинної вартості основних засобів, аналізувати та простежувати відображення в обліку витрат, які були зроблені при надходженні об'єктів основних засобів на підприємство.

Список літератури

1. Податковий кодекс України 2755-17 від 24.11.2011 // [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» Затверджено наказом МФУ від 27.03.2000 р., № 92. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.05.2000 р., № 288/4509.
3. Бабіч В.В. Фінансовий облік (облік активів): Навч. посіб. / В.В. Бабіч, С.В. Сагова. - К.: КНЕУ, 2006. - 282 с.
4. Бухгалтерський облік: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Л.Г. Ловінська, Л.В. Жилкіна, О.М. Голенко та ін. - К.: КНЕУ, 2002. - 370 с.

5. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 536 с.

6. Волкова І.А. Фінансовий облік - 1: навч. посібник для внз / І. А. Волкова ; Волин. ін-т економіки та менеджменту. - К. : Центр навч. літ., 2008. - 228 с.

7. Посібник з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами України (За національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку) / С.Я. Зубілевич, І.Ю. Кравченко, О.О. Прокопенко, Д.Г. Школьніков, Н.С. Юревич. - Київ, 2002. - 472 с.

8. Скирпан О.П. Фінансовий облік: Навчальний посібник. / О.П. Скирпан, М.С.Палюх. - Тернопіль: ТНЕУ, 2008. - 407 с.

9. Сук Л.К. Фінансовий облік : навч. посіб. / Л.К. Сук, П.Л. Сук. - К. : Знання, 2010. - 631 с.

10. Фінансовий облік: Навч. посібник / За ред. В.К. Орлової, М.С. Орлів, С.В. Хоми. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 510 с.

11. Власюк Г.В. Проблеми організації бухгалтерського обліку та шляхи їх вирішення / Г.В. Власюк // Держава та регіони. - 2009. - № 6. - С.41-45.

12. Дутчак І.Б. Документальне оформлення та облік надходження основних засобів на підприємство / І.Б. Дутчак // Науковий вісник НЛТУ України. - 2011. - Вип.21.13. - С.188-194.

Ключові слова: основні засоби, надходження основних засобів, організація обліку, облік надходження основних засобів

Ключевые слова: основные средства, поступление основных средств, организация учёта, учёт поступления основных средств

Key words: fixed assets, income assets, organization of accounting, revenue accounting of fixed assets